

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра педагогіки

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан гуманітарно-педагогічного
факультету

_____ Шинкарук В.Д.

«__» _____ 2018 р.

РОЗГЛЯНУТО І СХВАЛЕНО

на засіданні кафедри педагогіки

Протокол № __ від «__» _____ 2018 р.

Завідувач кафедри педагогіки

_____ Р.В. Сопівник

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ КОМПЛЕКС ДИСЦИПЛІНИ
«ПЕДАГОГІКА ТА ПСИХОЛОГІЯ ВИЩОЇ ШКОЛИ»
(Частина I. Педагогіка вищої школи)**

Галузь знань 03 «Гуманітарні науки»

Спеціальність 035 «Філологія»

Гуманітарно-педагогічний факультет

Розробник: к.пед.н., доцент кафедри педагогіки Виговська С.В.

Київ – 2018 р.

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра педагогіки

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан гуманітарно-педагогічного
факультету

_____ Шинкарук В.Д.

«__» _____ 2018 р.

РОЗГЛЯНУТО І СХВАЛЕНО

на засіданні кафедри педагогіки

Протокол № __ від «__» _____ 2018 р.

Завідувач кафедри педагогіки

_____ Р.В. Сопівник

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ПЕДАГОГІКА ТА ПСИХОЛОГІЯ ВИЩОЇ ШКОЛИ»
(Частина I. Педагогіка вищої школи)**

Галузь знань 03 «Гуманітарні науки»

Спеціальність 035 «Філологія»

Гуманітарно-педагогічний факультет

Розробник: к.пед.н., доцент кафедри педагогіки Виговська С.В.

Київ – 2018 р.

1. Опис навчальної дисципліни

«Педагогіка та психологія вищої школи (Частина I. Педагогіка вищої школи)»

Галузь знань, напрям підготовки, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень		
Освітній ступінь	Магістр	
Галузь знань	03 «Гуманітарні науки»	
Спеціальність	035 «Філологія»	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Обов'язкова	
Загальна кількість годин	60	
Кількість кредитів ECTS	2	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (за наявності)	-	
Форма контролю	залік	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки	1	-
Семестр	1	-
Лекційні заняття	8 год.	6 год.
Практичні, семінарські заняття	7 год.	6 год.
Лабораторні заняття	-	-
Самостійна робота	45 год.	33 год.
Індивідуальні завдання	-	-
Кількість тижневих годин для денної форми навчання:		
аудиторних	1 год.	-
самостійної роботи студента –	3 год.	-

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою дисципліни «Педагогіка вищої школи» є підготовка студентів магістратури до виконання обов'язків викладача вищого навчального закладу; проведення науково-пошукової роботи та до керівництва дослідницькою роботою студентів; організація навчально-виховного процесу у вищих навчальних закладах.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Педагогіка вищої школи» є поглиблення, розширення, інтегрування знань з педагогіки вищої школи, педмайстерності, навчально-виховних технологій; практичне опанування різними формами організації навчального і виховного процесів у вищих закладах освіти;

виховання у магістрантів особистісних якостей майбутнього педагога, відповідального ставлення до виконання ролі викладача, прагнення постійно займатись самонавчанням, саморозвитком, самовдосконаленням

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати: сутність процесу навчання, виховання та освіти у ВНЗ; основи розвитку і формування особистості; методи науково-педагогічних досліджень; процес навчання у ВНЗ та його структуру; закономірності, принципи і правила навчання у вищій школі; зміст освіти, методи й організаційні форми навчання у ВНЗ; основи активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів; підходи до оцінювання навчальних досягнень студентів;

вміти: характеризувати організацію навчального та виховного процесів у ВНЗ; оптимально підбирати зміст навчання та виховання, організаційні форми, методи та засоби навчання та виховання, здійснювати контроль за навчальною діяльністю студентів.

3. Програма та структура навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Загальні основи педагогіки вищої школи. Дидактика вищої школи

Тема 1. Вища школа і педагогіка вищої школи України на сучасному етапі. Студент та викладач як суб'єкти педагогічної взаємодії. Педагогіка вищої школи як галузь загальної педагогіки. Спеціальні педагогічні системи і педагогічний процес у них – головні об'єкти вивчення педагогіки вищої школи. Сутність педагогічного процесу у вищій школі та його закономірності. Предмет педагогіки вищої школи. Педагогіка вищої школи та інші суміжні науки. Юнацький вік, його особливості. Особливості розвитку інтелекту, мислення, пам'яті, уваги. Індивідуальність. Соціалізація особистості у студентському віці. Специфіка професійної педагогічної діяльності викладача вищого навчального закладу. Функціональні компоненти педагогічної діяльності. Завдання, права та обов'язки викладача ВНЗ. Роль і значення культури освітян у становлення демократичної держави. Шляхи формування загальної і педагогічної культури викладача ВНЗ.

Тема 2. Принципи дидактики вищої школи. Організаційні форми та методи навчання у вищій школі. Наукова характеристика принципів навчання вищої школи. Реалізація принципів дидактики у навчально-виховному процесі ВНЗ. Поняття про загальні та спеціальні форми організації навчання у вищій школі. Форми та методи самостійної навчальної роботи студентів. Поняття про методи навчання. Класифікації методів навчання. Оптимальний вибір методів навчання.

Тема 3. Контроль і оцінка знань, умінь і навичок студентів. Поняття про контроль навчально-пізнавальної діяльності, його функції (контролююча,

навчальна, виховна, стимулююча, оцінювальна, управлінська). Види контролю навчально-пізнавальної діяльності (попередній, поточний, тематичний, атестаційний, підсумковий, рейтинговий). Методи контролю (спостереження, усне опитування, письмові, короткочасні письмові, графічні контрольні роботи, практичні контрольні роботи, анкетний, тестовий контроль). Вимоги до оцінювання знань, умінь і навичок студентів.

Змістовий модуль 2. Теоретичні аспекти організації виховної роботи у вищих навчальних закладах

Тема 1. Організація процесу виховання у вищих навчальних закладах. Сутність поняття “виховання” (в широкому і вузькому розумінні), рушійні сили, закономірності та особливості виховного процесу. Особливості процесу виховання. Концепція національного виховання. Мета і завдання виховання у вищому навчальному закладі. Основні принципи виховання у внз. Масові, групові та індивідуальні організаційні форми виховної роботи у внз. Методи та напрями виховання.

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							Заочна форма						
	тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	П	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Змістовий модуль 1. Загальні основи педагогіки вищої школи. Дидактика вищої школи														
Тема 1. Вища школа і педагогіка вищої школи України на сучасному етапі. Студент та викладач як суб'єкти педагогічної взаємодії.	15	15	2	2	-	-	11	9	-	-	-	-	-	9
Тема 2. Принципи дидактики вищої школи. Організаційні форми та методи навчання у вищій школі.	15	14	2	2	-	-	10	12	2	2	-	-	-	8
Тема 3. Контроль і оцінка знань, умінь і навичок студентів.	15	15	2	2	-	-	11	12	2	2	-	-	-	8
Разом за змістовим модулем 1	44		6	6	-	-	32	33	4	4	-	-	-	25
Змістовий модуль 2. Теоретичні аспекти організації виховної роботи у вищих навчальних закладах														
Тема 1. Організація процесу виховання у вищих навчальних	15	16	2	1	-	-	13	12	2	2	-	-	-	8

закладах												
Разом за змістовим модулем 2	16	2	1	-	-	13	12	2	2	-	-	8
Усього годин	60	8	7	-	-	45	45	6	6	-	-	33

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Вища школа і педагогіка вищої школи України на сучасному етапі. Студент та викладач як суб'єкти педагогічної взаємодії.	2
2	Принципи дидактики вищої школи. Організаційні форми та методи навчання у вищій школі.	2
3	Контроль і оцінка знань, умінь і навичок студентів.	2
4	Організація процесу виховання у вищих навчальних закладах.	1

5. Контрольні питання, комплекти тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами

*Перелік питань для підготовки до заліку з дисципліни
«Педагогіка та психологія вищої школи (Частина I. Педагогіка вищої школи)»*

1. Методологічні аспекти організації сучасної вищої освіти.
2. Особливості розвитку студентської молоді, врахування їх у навчально-виховному процесі вищої школи.
3. Особливості адаптації студентів до навчально-виховного процесу у вищій школі.
4. Організаційно-педагогічні основи діяльності вищого навчального закладу за Законом України "Про вищу освіту".
5. Підходи до організації навчального процесу у вищій школі, його структура.
6. Принципи навчання у вищій школі.
7. Особливості, моделі, структура змісту вищої освіти.
8. Підходи до відбору змісту навчального курсу у вищій школі.
9. Особливості побудови навчальних планів та програм.
10. Шляхи формування позитивного ставлення студентів до навчальної інформації.
11. Сучасні технології навчання у вищій школі.
12. Педагогіка співробітництва та особистісно-орієнтована педагогіка у вищій школі.
13. Лекція – одна з провідних форм навчання у вищій школі. Види лекцій (класична, інтерактивна), їх структура, вимоги до проведення лекційних занять у порівнянні поглядів відомих учених-педагогів.
14. Семінарське, практичне, лабораторне заняття.
15. Проектна форма навчання.
16. Методи навчання.

17. Використання інтерактивних форм і методів навчання, їх різновиди (практикум, тренінги, мистецько-ігрові форми навчання, методи наративу: розповіді, описи, автобіографічні, життєві історії, майстер-класи, педагогічне консультування).
18. Освітні інноваційні технології в системі вищої школи України.
19. Сутність та особливості розвивального навчання студентів.
20. Застосування активних методів навчання у вищій школі.
21. Структура лекції, її типи, критерії оцінки її ефективності.
22. Семінарські та практичні заняття у вищій школі, умови ефективності їх проведення
23. Типи семінарських та практичних занять, критерії аналізу їхньої організації.
24. Особливості та умови ефективної організації самостійної роботи студентів.
25. Система контролю в навчальному процесі вищої школи.
26. Види і форми організації перевірки студентів (індивідуальна, групова, фронтальна перевірка, самоконтроль, рейтингова система).
27. Форми контролю якості знань, умінь, навичок студентів (усна співбесіда, письмове, фронтальне опитування, стандартизований контроль; письмова перевірка, експрес-контроль, лабораторно-практичний контроль, тестова перевірка, колоквиуми, контрольні роботи, заліки, курсові та дипломні роботи, семесирові та державні іспити).
28. Кредитно-модульна система оцінювання студентів у вищій школі.
29. Умови та шляхи формування студентської команди, спільноти.
30. Особливості, методи та прийоми виховного впливу викладача вищої школи на поведінку, діяльність студентів.
31. Застосування методів науково-педагогічного дослідження у вищій школі.
32. Форми організації навчання у вищому навчальному закладі.
33. Впровадження сучасних технологій навчання на заняттях у вищій школі.
34. Сучасні проблеми, шляхи і засоби виховання студентської молоді.
35. Психолого-педагогічні особливості студентів як суб'єктів навчання і виховання.
36. Характеристики сучасних педагогічних технологій.
37. Роль викладача вищої школи в нормальній якісній підготовці майбутніх фахівців певної спеціальності.
38. Функції викладача. Права та обов'язки викладача.

Комплект тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами

1. Об'єктом педагогіки вищої школи є:

а) система вищої освіти і педагогічні процеси в ній;
б) система народної освіти і педагогічні процеси в системі вищої освіти;
в) середні педагогічні системи і малі педагогічні системи.
г) навчання у вищих навчальних закладах

2. Виберіть з переліку освітні ступені в порядку зростання:

а) молодший бакалавр	д) бакалавр
----------------------	-------------

б) кваліфікований робітник	е) спеціаліст
в) магістр	є) повна вища освіта
г) базова вища освіта	ж) базова загальна середня освіта

3. До вищих закладів освіти четвертого рівня акредитації (залежно від наслідків акредитації) можна віднести:

а) технікуми	е) університети
б) училища	ж) консерваторії
в) коледжі	з) колегіуми
г) інститути	к) гімназії
д) академії	л) ліцеї

4. Мобільна група, метою існування якої є організована за певною програмою підготовка до виконання професійних і соціальних ролей у матеріальному і духовному виробництві - ...

5. Метою педагогіки вищої школи є:

а) Дослідження закономірностей розвитку, виховання і навчання учнів.
б) Дослідження закономірностей розвитку, виховання і навчання студентів і розробка на цій основі шляхів удосконалення процесу підготовки кваліфікованого спеціаліста.
в) Спрямованість на формування компетентного вчителя, який володіє методологією педагогічної науки.
г) Вивчення та розробка нових педагогічних технологій.

6. Суб'єкт-суб'єктна взаємодія має на меті:

а) Розвиток творчого потенціалу студентів у процесі співробітництва.
б) Розвиток творчого потенціалу студентів у результаті вимогливості викладачів.
в) Самореалізацію і самовираження суб'єктів у навчально-виховному процесі.
г) Удосконалення техніки спілкування.

7. Реалізація якого принципу навчання пов'язана з “золотим правилом дидактики”?

8. Визначення “... упорядковані способи взаємопов'язаної діяльності викладача і студентів, спрямовані на розв'язання навчально-виховних завдань” стосується:

а) форм навчання	б) принципів навчання
в) методів навчання	г) правил навчання

9. Керівні положення, дотримання яких зумовлює ефективність навчального процесу - ...

10. Вкажіть, які з наведених методів не належать до словесних:

а) інструктаж	б) бесіда
в) демонстрування	г) самостійне спостереження
д) лекція	е) лабораторний метод

11. Зазначте для кожного з наведених методів навчання його види чи форми:

Метод навчання	Види, форми
1. Вправи	а) Катехізична, евристична, пояснювальна
2. Бесіда.	б) Усна, письмова, графічна, технічна
3. Дискусія	в) Проблемний виклад, частково-пошуковий, дослідницький
4. Розповідь	г) Ввідна, оглядова, проблемна
5. Проблемні методи	д) Репродуктивна, пошукова
	е) Панельна, симпозіум, дебати

12. Які методи належать до групи наочних методів навчання ?

а) графічні роботи, демонстрування, самостійне спостереження
б) демонстрування, самостійне спостереження, ілюстрування
в) графічні роботи, вправи, лабораторні роботи
г) лабораторні роботи, вправи, демонстрування

13. Виберіть з переліку тип лекції, яка вибудовується як діалог викладача з аудиторією, при якому студенти мимоволі залучаються до пошуку рішень, порівнюють різні підходи до розв'язання задач

а) ввідна лекція	в) проблемна лекція.
б) пояснювально-ілюстративна лекція.	г) лекція-пояснення.

14. З наведеного списку послідовно відберіть принципи, методи, форми організації навчання

А. Принципи дидактики	1. Дискусія 2. Науковість навчання 3. Семінар 4. Екскурсія 5. Бесіда 6. Олімпіада 7. Врахування вікових та індивідуальних особливостей студентів 8. Самостійне спостереження 9. Конкурс 10. Пояснення
Б. Методи навчання	
В. Форми організації навчання	

15. З наведеного переліку виберіть метод виміру й оцінювання знань, умінь та навичок студента за допомогою спеціально підготовлених стандартизованих завдань.

а) усне опитування
б) практична перевірка
в) тестовий контроль

г) письмова робота

д) графічна перевірка

е) спостереження за навчальною діяльністю студентів

16. Семінарське заняття – це:

а) Форма організації навчальної роботи студентів, яка застосовується лише на старших курсах і де основним методом навчання є самостійна робота з книгою.

б) Форма організації самостійної навчальної роботи, яка використовується у вищій школі і де основним видом роботи є заслуховування й обговорення доповідей студентів.

в) Форма організації навчання, основним завданням якої є збагачення і поглиблення знань студентів з окремих курсів.

г) Форма організації навчання, що застосовується у ВНЗ, з метою активізації пізнавальної діяльності студентів.

17. Доповніть перелік принципів навчання:

а) науковості

б) систематичності та послідовності

в) доступності викладання

г) зв'язку навчання з життям

д) свідомості й активності

е) міцності знань, умінь і навичок

ж) ...

з) ...

к) ...

18. У якій групі зазначена правильна послідовність видів навчальної праці:

а) Семінарське заняття, лабораторне заняття, індивідуальне заняття.

б) Лекція, самостійна робота, семінарське заняття

в) Семінарське заняття, лекція, самостійна робота.

г) Навчальна ділова гра, лекція, семінарське заняття

д) Лекція, навчальна ділова гра, самостійна робота

е) Самостійна робота, лекція, семінарське заняття

19. Який тип лекції з перерахованих є “зайвим”:

а) Ввідна лекція.

б) Лекція початку курсу.

в) Заключна лекція.

г) Проблемна лекція.

20. Метод навчання, що визначається як багаторазове повторення певних дій та операцій (розумових чи практичних) – це ...

а) інструктаж

б) вправи

в) лабораторний метод	г) виробничо-практичний метод
д) демонстрування	е) пояснення

21. Із наведеного списку послідовно відберіть принципи, методи, форми виховання

А. Принципи виховання Б. Методи виховання В. Форми виховання	1. Дискусія 2. Поєднання педагогічного керівництва з розвитком ініціативи 3. Туристичний похід 4. Екскурсія 5. Опора на позитивне в учня, студента. 6. Заохочення 7. Прихованість виховних впливів 8. Приклад 9. Привчання 10. Зустрічі з представниками різних професій 11. Читацька конференція 12. Доручення
--	--

22. Знайти найбільш повне визначення авторитету викладача:

а) Одна із форм влади;
б) Здатність однієї людини впливати на поведінку іншої;
в) Не пов'язана із соціальним статусом, примусом і винагородами здатність викладача впливати на думки, почуття і поведінку студентів;
г) Вплив лише на ті дії та погляди, що входять до сфери компетентності викладача.

23. Рушійними силами виховання є ...

24. Стійкий, об'єктивний, істотний зв'язок у вихованні, реалізація якого сприяє ефективному розвитку особистості:

а) Закономірність виховання
б) Принцип виховання
в) Концепція виховання
г) Зміст виховання

25. Доповніть перелік напрямів виховання у ВНЗ:

а) громадянське
б) патріотичне
в) правове
г) трудове
д) фізичне
е) екологічне
ж) ...
з) ...
и) ...

26. Розташуйте етапи засвоєння знань відповідно до логіки навчального процесу:

а) закріплення і удосконалення знань
б) узагальнення, запам'ятовування навчального матеріалу
в) застосування знань на практиці
г) сприймання навчальної інформації
д) осмислення навчального матеріалу

27. Виберіть особливості виховання

а) багатофакторний і довготривалий процес
б) адаптивний процес
в) ступеневий характер виховання
г) не має спрямованості у майбутнє
д) двосторонній активний процес
е) керований процес

28. Поставте у правильній послідовності етапи виховання особистості:

а) Формування поглядів і переконань;
б) Ознайомлення із загальними нормами, вимогами;
в) Формування відносин;
г) Формування загальної спрямованості особистості.

29. Із наведеного переліку оберіть масові організаційні форми виховання:

а) Тематичний вечір
б) Виховна година
в) Вишивання
г) Вечір запитань і відповідей
д) Конференція
е) Гурток
ж) Читання художньої літератури
з) Фестиваль

30. Метод виховання, який полягає у впливі на розум і почуття людини чи групи, що охоплює раціональну й емоційну сторони особистості, формує погляди

а) Дискусія
б) Приклад
в) Переконування
г) Педагогічна вимога

6. Методи навчання

Словесні: лекційний метод, розповідь, пояснення, бесіда, дискусія;
практичні: метод вправ, практична робота; наочні: ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження.

7. Форми контролю

Види контролю: поточний, підсумковий.

Методи контролю: спостереження за навчальною діяльністю студентів, усне опитування, письмовий контроль, тестовий контроль.

Форма контролю: залік.

8. Розподіл балів, які отримують студенти

Оцінювання студента відбувається згідно положення «Про екзамени та заліки у НУБіП України» від 20.02.2015 р. протокол № 6 з табл.1.

Оцінка національна	Оцінка ECTS	Визначення оцінки ECTS	Рейтинг студента, бали
Відмінно	A	ВІДМІННО – відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	90 – 100
Добре	B	ДУЖЕ ДОБРЕ – вище середнього рівня з кількома помилками	82-89
	C	ДОБРЕ - в загальному правильна робота з певною кількістю грубих помилок	74-81
Задовільно	D	ЗАДОВІЛЬНО – непогано, але зі значною кількістю недоліків	64-73
	E	ДОСТАТНЬО – виконання задовольняє мінімальні критерії	60-63
Незадовільно	FX	НЕЗАДОВІЛЬНО – потрібно працювати перед тим, як отримати залік (позитивну оцінку)	35-59
	F	НЕЗАДОВІЛЬНО – необхідна серйозна подальша робота	01-34

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи $R_{\text{НР}}$ (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{НР}} + R_{\text{ат}}$.

9. Методичне забезпечення

1. Робоча програма.
2. Опорні конспекти лекцій.
3. База тестових завдань.
4. Мультимедійні презентації.
5. Електронний навчальний курс «Педагогіка вищої школи».

10. Рекомендована література

Базова

1. Алексюк А.М. Педагогіка вищої освіти України / А.М. Алексюк. – К., 1998.
2. Алексюк А.М. Педагогіка вищої освіти України. Історія. Теорія : підручник / А.М. Алексюк. – К., 1998.
3. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи : навчальний посібник / С.С. Вітвицька. – К. : Центр навчальної літератури, 2003.
4. Галузинський В.М. Основи педагогіки та психології вищої школи в Україні / В.М. Галузинський, М.Б. Євтух. – К., 1995.
5. Закон України “Про вищу освіту” ”// Законодавство України про освіту. Збірник законів. – К. : Парламентське вид-во, 2002. – С. 112-155.
6. Закон України “Про освіту” ”// Законодавство України про освіту. Збірник законів. – К. : Парламентське вид-во, 2002. – С. 3-27.
7. Закон України “Про професійно-технічну освіту” // Законодавство України про освіту. Збірник законів. – К. : Парламентське вид-во, 2002. – С. 28-50.
8. Коротяєв Б.І. Педагогіка вищої школи : навчальний посібник / Б.І. Коротяєв, Е.А. Гришин, А.А. Устенко. – К., 1990.
9. Лузан П.Г. Методи і форми організації навчання у вищій аграрній школі. – К.: Вид-во НАУ, 2003. – 276 с.
10. Лузан П.Г. Теорія і методика формування навчально-пізнавальної активності студентів. – К. : НАУ, 2004. – 272 с.
11. Майборода В.К. Вища педагогічна освіта в Україні: історія, досвід, уроки / В.К. Майборода (1917-1985). – К. : Либідь, 1992.
12. Мороз О.Г. Навчальний процес у вищій школі / О.Г. Мороз. – К., 2001.
13. Основы педмастерства / Под. ред. Зязюна И.А. – М. : Просвещение, 1989.
14. Педагогіка вищої школи : Навчальний посібник / За ред. З.Н. Курлянд. – К., 2005.
15. Педагогічні інновації у сучасній школі. – К., 1994.
16. Подласый И.П. Педагогика. Новый курс: Учебник в 2 кн. – М. : Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 1999. – Кн.1: Общие основы. Процесс обучения.
17. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи : навч.пос / М.М. Фіцула. – К. : Академвидав, 2006.
18. Указ Президента України «Про додаткові заходи щодо забезпечення розвитку освіти в Україні» // Освіта. – 2001. – № 75-78.

Допоміжна

1. Андреев В.И. Диалектика воспитания и самовоспитания творческой личности. Основы педагогики творчества / В.И. Андреев. – Казань : Казанский ун-т, 1988.
2. Бабанский Ю.К. Взаимосвязь закономерностей, принципов обучения и способов его оптимизации / Ю.К. Бабанский // Советская педагогика.– 1983.– С.30-38.
3. Борзих А.П. Виховний аспект модульно-рейтингового контролю знань студентів / А.П. Борзих, В.М. Окалелов // Проблеми освіти : наук.-метод. зб. – К., 2001. – Вип. 23.
4. Волкова Н.П. Педагогіка. Посібник / Н.П. Волкова. – К. : ВЦ “Академія”, 2001. – 275 с.
5. Галузинський В.М., Євтух М.Б. Педагогіка: теорія та історія : навч. посібник / В.М. Галузинський, М.Б. Євтух. – К.,1995.
6. Галузяк В.М. Педагогіка : навч.пос. / В.М. Галузяк, М.І. Сметанський, В.І. Шахов. – Вінниця, 2001.
7. Державна національна програма “Освіта”: Україна ХХІ століття”. – К., 1994.
8. Зайцева І.В. Мотивація учіння студентів / І.В. Зайцева. – Ірпінь, 2000.
9. Зварич Ірина. Засади педагогічного контролю й оцінювання знань студентів / Ірина Зварич // Рідна школа. – 2002. – №10.
10. Козловська І. Концептуальні підходи до дидактичної інтеграції у професійно-технічній школі / І. Козловська // Педагогіка і психологія професійної освіти. – 1998. – №1. – С. 55- 60.
11. Кон И.С. В поисках себя : Личность и самосознание / И.С. Кон. – М., 1984.
12. Концептуальні засади демократизації та реформування освіти в Україні. – К., 1997.
- 13.Костюк Г.С. Навчально-виховний процес і психічний розвиток особистості / За ред. Л.М. Проколієнко. – К, 1989. – 502 с.
14. Коротяев Б.І. От педагогической науки к практике / Б.І. Коротяев, Е.А. Гришин, А.А. Устенко. – К., 1990.
15. Кулагин П.Г. Межпредметные связи в процессе обучения / П.Г. Кулагин. – М. : Просвещение, 1981.
- 16.Лемківський К.М. Вища школа України на порозі радикальних змін / К.М. Лемківський // Проблеми освіти : наук.-метод. зб. – № 10. – К., 1997.
17. Луговий В. Педагогічна освіта в Україні. – К.,1994.
18. Лузан П.Г. Активізація навчально-пізнавальної діяльності студентів. – К., 2001.
19. Лузан П.Г. Формування активності студентів у навчанні / П.Г. Лузан, А.І. Дьомін, В.І. Рябець. – К. : Вища школа, 1998. – 267 с.
- 20.Мойсеюк Н.Є. Педагогіка: навчальний посібник / Н.Є. Мойсеюк. – Вінниця :“Універсум-Вінниця”, 1998. – 334 с.
- 21.Педагогічний пошук / Упор. І.М.Баженова; Пер. с рос. – К., 1988.

22. Рогинский В.М. Азбука педагогического труда / В.М. Рогинский. – М. : Высшая школа, 1990.
23. Сластенин В.А. Педагогика: инновационная деятельность / В.А. Сластенин, Л.С. Подымова. – М., 1997.
24. Типове положення про атестацію педагогічних працівників України // Інф. Збірник МО України. – 1994. – № 5-6.

11. Інформаційні ресурси

1. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: навчальний посібник / С.С. Вітвицька.
<http://thinbook.org/book/230-osnovi-pedagogiki-vishhoyi-shkoli-navchalnij-posibnik-vitvicka-pp.html>
2. Кузьмінський А.І. Педагогіка вищої школи: навчальний посібник [Електронний ресурс]/ А.І. Кузьмінський. – К.: Знання, 2005. – 486 с.
<http://www.info-library.com.ua/books-text-4039.html>
3. Курлянд З.Н. Педагогіка вищої школи: навчальний посібник [Електронний ресурс] / З.Н. Курлянд.
http://pidruchniki.ws/15840720/pedagogika/pedagogika_vischoyi_shkoli_-_kurlyand_zn
4. Ортинський В.Л. Педагогіка вищої школи: навчальний посібник [Електронний ресурс] / В.Л. Ортинський.
http://pidruchniki.ws/00000000/pedagogika/pedagogika_vischoyi_shkoli_-_ortinskiy_vl
5. Освітній портал – каталог освітніх ресурсів, новини освіти, вищі навчальні заклади України і Росії.
<http://osvita.org.ua>
6. Педагогика и психология высшей школы.
http://www.krotov.info/lib_sec/shso/71_rost1.html
7. Предмет, задачі, основні категорії педагогіки вищої школи. Вища школа як педагогічна система.
<http://www.virtual.ks.ua/students/7488-subject-tasks-main-categories-pedagogics-high-school-as-the-educational-system.html>
8. Туркот Т.І. Педагогіка вищої школи: навчальний посібник [Електронний ресурс] / Т.І. Туркот.
http://pidruchniki.ws/13680808/pedagogika/pedagogika_vischoyi_shkoli_-_turkot_ti